

LUX

3 FILMAS
24 VALODAS
28 VALSTIS

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(ATVEROT ACIS)**

Leyla Bouzid

Francija, Tunisija, Beļģija,
Apvienotie Arābu Emirāti

**LUX
FILM PRIZE**
EIROPAS PARLAMENTS
PAR KULTŪRU DAUDZVEIDĪBU

ye10
ars

Eiropas Parlaments

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

Atverot acis

LEYLA BOUZID FILMA

Tunisija, 2010. gada vasara, dažus mēnešus pirms revolūcijas. Astoņpadsmit gadus vecā Fara kārto eksāmenus, un viņas ģimene jau redz viņu kā ārsti, taču pati Fara visu iztēlojas citādi.

Viņa dzied rokgrupā ar politisku ievirzi. Viņa izjūt prieku un satraukuma mirkļus un atklāj mīlestību un savu pilsētu nakti pretēji Hajetas, savas mātes, vēlmēm, kura pazīst Tunisiju un tās aizliegumus.

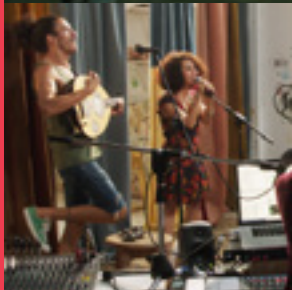
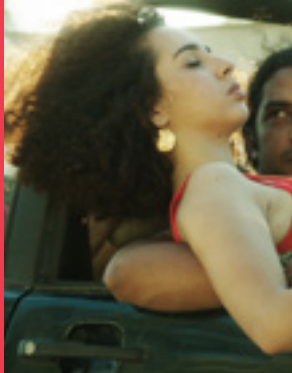
Tomēr situācija kļūst sarežģītāka, kad jaunie ar savu grupu nolemj uzstāties galvaspilsētas kafejnīcās, atklāti ļaujoties brīvības un pilnvērtīgas dzīves alkām. Uzzinot par meitas brīvo dzīvi vīriešiem paredzētās vietās, Hajeta mēģina viņu vest pie prāta. Veltīgi. Daļēji dumpinieciski noskaņota, daļēji neinformēta par briesmām, kas viņai draud tālaika autoritārajā Tunisijā, Fara ir apņēmības pilna izplatīt sava drauga un grupas līdera Borhena protesta vēstījumu un tā paust visu jauniešu cerības.

PERSPEKTĪVA

Ir būtiski, ka filmas darbība notiek tikai dažus mēnešus pirms Tunisijas revolūcijas, kas izraisīja Arābu pavasari — plašu atbrīvošanās kustību vairākās valstīs —, kura iemesli cita starpā ir valdošo autoritāro režīmu noraidījums, dziļa sociāla nevienlīdzība, smaga ekonomikas krīze un augsts jauniešu bezdarba līmenis. Tunisijā apspiestības un netaisnīguma izjūtu vēl vairāk pastiprina tas, ka vairāk nekā 42 % iedzīvotāju ir jaunāki par 25 gadiem, izglītoti un sekulāri. Daudzās arābu valstīs, ko pārņēma revolūcija, pie varas nostiprinājās islāmisti ar visām no tā izrietošajām un labi zināmajām sekām, savukārt Tunisijā notika patiesā pāreja uz demokrātiju. Neraugoties uz sākotnējiem panākumiem vēlēšanās, 2014. gada janvārī islāmisti visbeidzot tika atstumti no valdīšanas un valsti tika pieņemta jauna konstitūcija.

Piecus gadus pēc Tunisijas revolūcijas *Leyla Bouzid* atgriežas pie tās pirmsākumiem, ar filmas galveno tēlu starpniecību vēstot par revolūcijas iemesliem un būtiskākajiem faktoriem: jaunie un izglītotie vidusšķiras pilsētnieki (Fara un viņas draugi), kas alkst brīvības, policeiskām valstīm raksturīgā apspiestības un izsekošanas gaisotne (Borhena un pēc tam Faras apcietināšana), uzpirtās amatpersonas (pēc Faras pazušanas Hajeta maksā policistam, lai viņš nekavējoties sāktu meklēšanu), tradicionālo un patriarhālo sabiedrības vērtību smagme (uz Hajetu vērstie vīriešu skatieni, kad viņa ierauga Borhenu kafejnīcā naktī, kad pazūd viņas meita)...

Saistībā ar teroristu uzbrukumiem pēc Arābu pavasara, kas sakrīt ar filmas uzņemšanu, *À peine j'ouvre les yeux* (*Atverot acis*) ļauj netieši pievērsties pārdomām par revolūcijas neparedzētajām sekām, kura galu galā pavēra iespējas konservatīvajam islāmam, no kā Tunisijas sabiedrība atbrīvojās 2010. gadā. Lai gan *Leyla Bouzid* filma vēsti par vienas paaudzes cerībām, tā pārliecinoši pievēršas arī tās zaudēto ilūziju un pašreizējo baiļu tematikai. Šajā ziņā filmai, ko var interpretēt kā neuzkrītošu aicinājumu būt politiski izglītotiem un kritiski izvērtēt notikumus, vajadzētu veicināt pārdomas par svarīgiem jautājumiem, piemēram, ka ir būtiski aizsargāt demokrātiskas sabiedrības pamatā esošo brīvību un vērtības.

FARA UN HAJETA. FILMAS PAMATĀ — MEITAS UN MĀTES ATTIECĪBAS

Ārpus ārkārtīgi aizkustinošajām mātes un meitas attiecībām filma ar šo divu sieviešu tēlu starpniecību ļauj izvērtēt, kā vilšanās tiek nodota no paaudzes paaudzē un cik grūti ir panākt jebkādas pārmaiņas, dzīvojot policejiskā valstī. Tāpat kā Fara, arī Hajeta ir bijusi dumpiniece, taču atšķirībā no meitas viņa zina, ka mēģinājumiem mainīt pastāvošo kārtību Ben Alī pārvaldītajā Tunisijā ir ļoti nopietnas sekas. Hajetas dzīves ritējums, kas viņu veidojis par mūsdienīgu, tomēr rezignētu sievieti, atgādina par strupceļu, kurā represīva režīma apstākļos noved jebkāda pretošanās. Fara iemieso jaunās paaudzes enerģiju cīņā par brīvību, un jaunietes liktenis jau ir iezīmēts viņas mātes dzīves gaitā.

No kinematogrāfiskā viedokļa emocionāli uzlādētās pauzēs rodas intensīva spriedze, ko starp abām sievietēm izraisa režīma sabiedrībai uzspiestā represīvā gaisotne. Šis veids, kā tiek uzsvērti īpaši dramatiski mirkļi, ļauj redzēt, kā māti plosa mīlestība pret savu meitu, instinkts aizsargāt un uzticība jaunības ideāliem.

INTERVIJA AR LEYLA BOUZID (IZVILKUMI NO INFORMĀCIJAS PRESEI)

Jūs runājat par bailēm no policejiskas sistēmas, taču Tunisiju apdraud arī terorisma draudi. Savukārt reliģija filmā vispār neparādās.

Filma ir par enerģijas pilniem un aktīviem jauniešiem, kas vēlas radīt savu mūziku, uzstāties un izdzīvot savu mākslu. Reliģija nav viņu dzīves centrā. Tieši jauniešu enerģija un radošais gars ir tas, ko gribēju parādīt filmā. Tie ir jaunieši, kuri ikdienā cīnās par eksistenci un par kuriem runā reti. Vienīgie, kam ir tiesības tikt sadzirdētiem plašsaziņas līdzekļos, ir tie, kuri iederas ekstrēmisma un vardarbības vidē. Man šķiet būtiski uzsvērt, ka ir arī citādi jaunieši, kuri vēlas dzīvot, ļaut viņiem runāt ar Faras tēla starpniecību, parādīt, ka šos jauniešus aplūšina sistēmas terors. Terorisms nav vienīgā terora izpausme. Fara cenšas dzīvot kā brīva būtne un vēlas tikt uzklautā.

Mēs pazīstam jēdzienus “Tunisijas tauta”, “mēs”, “nācija”, taču kāda loma ir “es”? Kāda ir cilvēka brīvības cena Tunisijā? Vai jums jau tā ir bijusi jāmaksā?

Filmā uzdots jautājums: kā Tunisijā iespējams būt brīvam no ģimenes, sabiedrības un sistēmas? Filmā runāts par enerģiju, ko prasa šī brīvība, pretestību, ar ko šī brīvība sastopas, un vardarbību, ko šī brīvība var izraisīt. Mēs sekojam līdzi Faras dzīvei un viņas dzīves alkām. Viņa dzīvo pilnvērtīgi par spīti visiem un visu labā. Viņa tiek sodīta un apspiesta.

Es uzskatu, ka Tunisijā šo cenu maksā gan radoši cilvēki, gan visi pārējie. Un tas notiek dažādos Faras dzīves brīžos, skarot viņu pašu, ģimeni un sabiedrisko un skolas dzīvi. Tunisijas sabiedrībā cilvēkam vai nu jāpiekāpjas, vai arī jābūt gatavam pārāk daudziem šķēršļiem.

Filmas stāsts nav autobiogrāfisks, taču dažas situācijas esmu piedzīvojuši. Piemēram, es atklāju, ka tuvs draugs, kurš apmeklēja to pašu kinoklubbu, ir policijas ziņotājs. Mūsu vidū iefiltrējās cilvēks, kura uzdevums bija mūs novērot. Tas bija milzīgs šoks, kad aptvēru, ka esam aplenkti un nevaram paļauties ne uz vienu.

Jūs filmējat Tunisias zemākos slāņus, proti, tās naktsdzīvi, bārus, vilcienus, vietas, kurās dominē vīrieši. Jūs to vērojāt ar sievietes acīm... Pēc tam devāties uz perifēriju, tas ir, uz kalnrūpniecības apgabalu, kura puteklainā ainava krasi kontrastē ar dinamisko pilsētas vidi.

Starp šīm vietām pastāv robeža, un es sajutu vajadzību to nojaukt un saredzēju iespēju, kā to paveikt.

Tas redzams delikātajā epizodē, kad Hajeta ienāk bārā. Tur sastopamie cilvēki ir īsti apšaubāma ūķa apmeklētāji. Ikreiz, kad mēs atkārtojam epizodes uzņemšanu, aktrīsei bija no jauna jāienāk šajā bārā, un tas bija īsts pārbaudījums. Vīrieši, kas bija tikai statisti, raidīja nepiedienīgus skatienus, lai arī viņiem nebija dots šāds uzdevums. Turklāt visas uzņemšanas komandas sievietes sajuta spiedienu šo skatienu dēļ.

Es vēlējos filmēt vietas Tunisijā ar to patieso gaisotni un īstus cilvēkus, kas tur strādā vai uzturas, saglabājot uzticību realitātei. Piepilsētas vilcieni, bāri, dzelzceļa stacija tika filmēta dokumentālā garā.

Mēs ievietojām filmas izdomāto stāstu šajā murdoņā, šajā ņudzošajā pilsētas gaisotnē... Pat puteklainajās fosfāta raktuvēs — pretošanās cietoksni Ben Alī režīmam... Strādnieki filmā attēlo paši sevi.

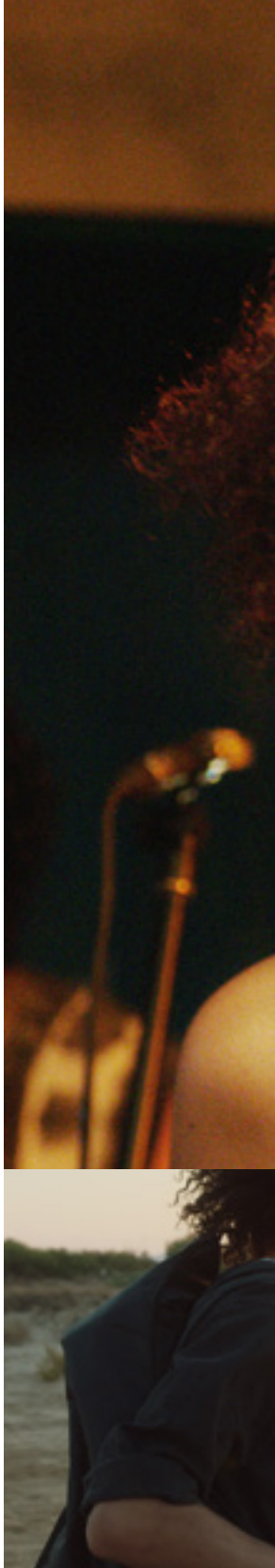
Filmā šī epizode kalpo par pārrāvumu, kas ļauj atgriezties pagātnē. Tā ir sava veida mēroga samazināšana, lai mēs varētu redzēt visu valsti. Tas ir atgādinājums, ka dziesmu vārdi nāk no tālienes un ka apspiestības izjūta ir dziļi iesakņojusies dažādās sociālajās grupās. Tas ir arī veltījums šiem strādniekiem (kuri joprojām ir konfliktsituācijā ar varu), lai uzsvērtu, ka sākotnēji tieši viņu pretestība sagatavoja valsti revolūcijai. Tas sākās 2008. gadā, krietni pirms plaši pazīstamās *M. Bouazizi* rīcības.

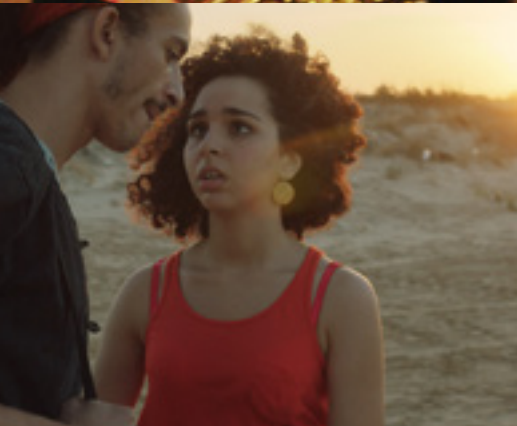
Filmā arī mūzika savā ziņā ir pretošanās. Tās autors ir irākiešs Khyam Allami.

Mūzika un dejas ir emociju paušanas veidi, kas vienmēr pastāvējuši Tunisijas populārajā kultūrā. Tradicionālā mūzika *Mezoued*, dejas un kāzu svinēšana ir patiesi aizraujošas izrādes, kas ļauj cilvēkiem atrasties. Pašlaik nabadzīgos rajonos veidojas tunisiešu hiphopa kustība. Dažiem cilvēkiem tā ir īsts patvērums. Vienlaikus tā ir spēcīga pretošanās forma, kas var ietekmēt daudzus. Valsts nešaubīgi baidās no dumpīgajiem reperiem: viņi tiek vajāti un apcietināti par savu dziesmu izpildīšanu.

Mūzika bija šīs filmas lielais izaicinājums. Vajadzēja ne vien atrast aktrisi, kas dzied, bet arī izveidot grupu, sacerēt mūziku un sarakstīt dziesmu vārdus. Dažubrid man šķita, ka tas būs neiespējami. Tikos ar daudziem mūziķiem, taču mēs nespējām vienoties.

Un tad kādu dienu koncertā Parīzē nejauši atklāju grupu *Alif Ensemble*, kuras mūzika mani aizkustināja. *Khyam* bija viens no pieciem mūziķiem, kas nāk no dažādām arābu valstīm. Viņš sacerēja dziesmas īpaši Bajas balsij, un vairākas nedēļas pirms filmas uzņemšanas notika mēģinājumi. Tas viņiem palīdzēja saliedēties. Mūs visus pārņēma mūzika.

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM

Ko mēs no filmas varam secināt par mākslas lomu sabiedrībā?

les grignoux

10 EIROPAS KINO GADI EIROPAS IEDZĪVOTĀJIEM

Eiropas Parlaments piedāvā noskatīties trīs filmas, kas sacenšas par 2016. gada konkursa "LUX kino balva" galveno balvu:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (Atverot acis), režisore *Leyla Bouzid*
Francija, Tunisija, Beļģija, Apvienotie Arābu Emirāti

MA VIE DE COURGETTE (Mana dzīve kā Ķirbjagalvai),
režisors *Claude Barras*
Šveice, Francija

TONI ERDMANN (Tonijs Erdmanis), režisore *Maren Ade*
Vācija, Austrija, Rumānija

Šie daudzšķautņainie stāsti, kas ir jauno un talantīgo Eiropas kinorežisoru uzcītīga darba un radošās izdomas rezultāts, tiks demonstrēti LUX filmu dienu 5. ciklā.

LUX KINO BALVA

Kultūrai ir būtiska nozīme mūsu sabiedrības veidošanā.

Ar šo vadmotīvu Eiropas Parlaments 2007. gadā izveidoja LUX kino balvu, kā mērķi izvirzot Eiropas filmu aprītes veicināšanu Eiropā un Eiropas mēroga debašu un diskusiju sākšanu par būtiskām sabiedrības problēmām.

LUX kino balva ir īpaša iniciatīva. Lielākā daļa filmu, kuru uzņemšanā piedalījušās Eiropas valstis, tiek rādītas tikai uzņemšanas valstī un reti izplatītas citur, pat ne citās Eiropas Savienības valstīs, bet LUX kino balva sniedz trim Eiropas filmām unikālu iespēju nodrošināt titrus 24 ES oficiālajās valodās.

Eiropas Parlamenta deputāti balsojumā izraudzīsies vienu LUX kino balvas ieguvēju – to nosauks 2016. gada 23. novembrī.

LUX FILMU DIENAS

LUX kino balva ir jāvusi rasties arī LUX filmu dienām. Kopš 2012. gada trīs filmas, kas sacenšas par LUX kino balvu, tiek plašāk izrādītas Eiropas skatītājiem LUX filmu dienās.

Aicinām izbaudīt LUX filmu dienas — neaizmirstamu kultūras pieredzi, kas sniedzas pāri robežām. No 2016. gada oktobra līdz decembrim varēsiet pievienoties kino cienītājiem no visas Eiropas un noskatīties filmas *Atverot acis*, *Mana dzīve kā Ķirbjagalvai* un *Tonijs Erdmanis* kādā no 24 Eiropas Savienības oficiālajām valodām. Neaizmirstiet nobalsot par sev tikamāko filmu mūsu tīmekļa vietnē luxprize.eu vai Facebook lapā!

SKATĪTĀJU BALVA

Skatītāju balvu piešķir LUX kino balvas skatītāju balsojuma uzvarētājam. Nepalaidiet garām iespēju nobalsot par kādu no šīm filmām — *Atverot acis*, *Mana dzīve kā Ķirbjagalvai* vai *Tonijs Erdmanis*! Iespējams, Eiropas Parlaments tieši jūs uzaicinās piedalīties Karlovi Varu Starptautiskajā filmu festivālā 2017. gadā un paziņot filmu, kas saņēmusi skatītāju balvu.

SKATĪTIES,
APSPRIEDIET
UN BALSOJIET!

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽISORE: *Leyla Bouzid*

SCENĀRIJA AUTORES: *Leyla Bouzid,
Marie-Sophie Chambon*

LOMĀS: *Baya Medhaffer, Ghalia Benali,
Montassar Ayari, Lassaad Jamoussi,
Aymen Omrani*

OPERATORS: *Sébastien Goepfert*

MŪZIKAS AUTORS: *Khyam Allami*

PRODUCENTI: *Sandra da Fonseca,
Imed Marzouk*

KINOSTUDIJA: *Blue Monday Productions,
Propaganda Production*

LĪDZPRODUCENTS: *Hélicotronic*

GADS: 2015

ILGUMS: 102 minūtes

ŽANRS: spēlfilma

VALSTIS: Francija, Tunisija, Beļģija,
Apvienotie Arābu Emirāti

ORIGINĀLVALODA: arābu

